

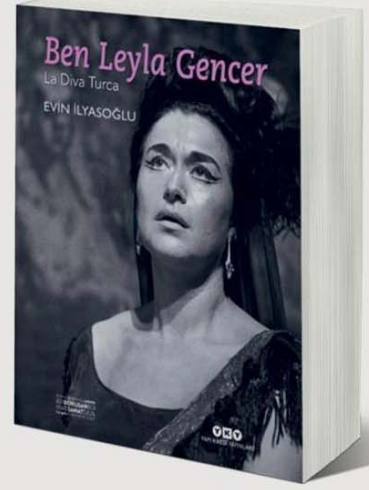
Başı dik, meydan okuyan, mağrur!

Leyla Gencer, opera kültürü olmayan bir ülkeden çıkıp bu kültürle yoğrulmuş bir ülkede, İtalya'da "La Diva Turca" olarak anılmayı başarmış, sıra dışı bir **sanatçı**. Yaşam öyküsünü, sahnede canlandığı karakterler özetliyor.

BEN LEYLA GENCER, EVİN İLYASOĞLU,
YAPI KREDİ YAYINLARI, ARALIK 2018

Yıl 2008. Maestro Maazel ağır adımlarla sahneye çıktı. Sesi hüzünlü, yüzü do-

nuktu: "Bugün Leyla Gencer'i kaybettik. Burası, La Scala, onun eviydi, yuvasıydı." Bu cümle, opera kültürü olmayan bir ülkeden çıkıp, bu kültürle evrimleşmiş bir ülkede; İtalya'da kendini kanıtlayan, tam 25 yıl

boyunca operanın mabedi sayılan La Scala'nın "prima donna"sı olan bir **sanatçının** dünyaya nasıl veda ettiğini anlatırken ilginç yaşam öyküsünü de özetliyor. Safranbolulu bir baba ile Polonyalı bir annenin çocuğu olan Ayşe Leyla Gencer, 1917, ya da 1919 yılında (bu konudaki belgeler çelişkili) Beykoz Çubuklu'da dünyaya geldi. Fransız dadısının şansonları ve annesinin piyano çalarken söylediği Lehçe şarkılar aracılığıyla hayatının ilk yıllarında müzikle tanıştı.

Hırslı ve mücadeleci

Borusan Kültür **Sanat** ile **Yapı Kredi Yayınları** işbirliğiyle çıkan "*Ben Leyla Gencer, La Diva Turca*", **sanatçının** doğduğu günden hayata vedasına kadar yaşam yolculuğunu anlatıyor. Kitabın asıl özelliği, Gencer'in kendi ağzından kurmaca iç konuşmalara yer vermesi. Bu anlatımlar tanık söyleşilerine ve **sanatçının** video kayıtlarına dayanmış. Dönemin tanıklarının yanı sıra gazete kupürleri, video kayıtları, fotoğraf ve mektuplardan yararlanılarak hazırlanan **kitap**, farklı kurgusuyla çok daha kolay okunabilir bir hale gelmiş.

Opera kariyeri 1950 yılında Santusatta rolüyle çıktığı Ankara’da başlayan Gencer’in şansı, Türkiye ile İtalya arasında imzalanan kültür anlaşması çerçevesinde bir radyo konseri vermek için Roma’ya gittiği 1953 yılında değişti ve o günden sonra sanatçı dünyaya açıldı. Hırsı, özgüveni, mücadeleci kişiliği, çalışkanlığı ve yeteneği sayesinde opera tarihine geçen Gencer, zamanının büyük sopranelarıyla girdiği rekabetle, tarihi şefler ve rejisörlerle birlikte çalışmasıyla, büyük bestecilerin gölgede kalmış yapıtlarını keşfetmesiyle, repertuarındaki 73 opera ve canlı temsillerden kaydedilen sesiyle bugün de “Divaların Divası” olarak anılıyor.

“Ben hep Leyla Gencer’dim”

Dönemin bazı tanıklarına göre Gencer’in en büyük şanssızlığı Maria Callas’la aynı dönemde yaşaması. Buna karşın Callas’ın yerine ABD’de sahneye çıkarak kazandığı başarı, Gencer’in hiç değilse bir dönem bu şanssızlığı şansa çevirmeyi başardığının göstergesi. Yarı Polonyalı kökenine rağmen, Türklüğüyle gurur duyan, “Ben Avrupa’ya gidip Avrupalılaşmadım. Türk olduğumu her yerde söyledim, ismimi muhafaza ettim” diyen Gencer, 33 yıl boyunca Lady Macbeth, Aida, Kraliçe Elizabeth gibi farklı rollerde sahneye çıktı. Sahneyi bıraktıktan sonra ölünceye kadar eğitimci olarak opera dünyasına hizmet eden Gencer, opera aşkını şu sözlerle anlatmıştı: “Operacı olabilmek derin, hem de çok derin bir ihtirastır. Ankara’da ilk defa oynadığım Santuzza rolünde ne kadar heyecan hissettimse 1983’te Venedik’teki La Fenice’de, sahneye veda temsilimi verdiğim Corilla rolünde de aynı heyecanı duymuştum. Tam 33 yıl, 60 opera sahnesinde 73 farklı prima donna rolü oynadım. Ekseriyetle hâkim kadın rollerinde. Dominant kadın. Başı dik, meydan okuyan, mağrur. Bazen de hakkı yenmiş, aciz, mağdur kadın.”